

DELO ŽIVLJENJE

glasilo delovne skupnosti tovarne obutve alpina žiri

LETNIK 13

STEVILKA 4

ZIRI, 15. APRIL 1974

Kvaliteta naj bo naša prva skrb

»Kvaliteta se slabša — pazimo na kvaliteto — takoj bo potrebno ukrepati za izboljšanje stanja v proizvodnji,« take in podobne pripombe in opozorila v zadnjem času pri nas pogostokrat slišimo. Tudi na samoupravnih organih je bila obravnavana kvaliteta ena izmed glavnih točk. Zato je uredniški odbor želel, da o tej važni zadevi spregovorimo tudi v tovarniškem glasilu in se je obrnil na naše strokovnjake, kaj menijo o tem:

Tehnični svetovalec MILOŠ MLINAR

Ko danes proučujemo, kakšne so možnosti za prodajo čevljev na domačih ali na inozemskih tržiščih, lahko ugotovimo, da je situacija vse prej kot dobra. K temu težkemu položaju je v pretekli jeseni prispevala še bližnjehodna kriza in z njo povečanje cen nafte. Zaradi tega je sledilo splošno povišanje cen reprodukcijskim materialom, na eni strani in znižanje kupne moči potrošnikom na drugi strani. To pa je povzročilo nadproduk-

cijo, ostro konkurenco ali zahtevo po boljši kvaliteti in nižjih cenah.

Kadar sami nastopamo kot kupci, nas poleg cene zanima predvsem kvaliteta predmeta, katerega kupujemo, pri tem pa nas zaradi morebitne slabe kvalitete izdelka problemizira proizvajalca popolnoma nič ne zanimajo. Na isto stališče pa se postavljajo tudi naši kupci, pa naj bo to trgovina ali končni potrošnik; oba bosta kupovala proizvode tistih proizvajalcev, v katere bosta imela zaupanje. Zaupanje pa si bomo kot proizvajalci pridobili z dolgotrajnim solidnim delom, na-

sprotno pa je to težko pridobljeno zaupanje z nekvalitetnim delom lahko čez noč zapravljeno. To pa je zadosten razlog, da bi se tudi v naši tovarni morali bolj resno zamisliti o našem odnosu do kvalitete, o težkih milijonih, ki jih vsako leto izdamo za nepotrebna znižanja in o vsem tem, kaj smo storili, oz. kaj nam je storiti, da bi se to stanje popravilo.

Ena slabo opravljena delovna operacija pogosto pomeni kvaliteto slab izdelek, česar pa se žal premalo zavedamo. Zaradi tega bi bilo nujno potrebno prikazati dejansko škodo, ki nastane vsled slabo opravljenega dela, tako v proizvodnji kot v drugih službah.

Pri odpremi blaga za posamezne kupce pogosto zaradi slabe kvalitete ne moremo kompletirati pošiljk, to pa povzroča resne težave, ker kupci pač zahtevajo naročene količine. Večkrat proizvodnja dodatno izdela manjkajoče količine, vendar kljub temu zamudimo dobavni rok. Kupci pa prepozno dobavljene pošiljke lahko zavrnejo ali pa prevzamejo kot komisijsko blago, kar pa nikakor ni v našem interesu, da o ugledu tovarne pri kupcih ne govorimo.

Ce pa hočemo problem kvalitete pravilno reševati, se bo treba oprijeti z vso resnostjo, poiskati bo treba vzroke in na osnovi tega urediti ustrezne pogoje, kot so vprašanje osebne odgovornosti, obračun po oddelkih itd.

Vsakemu članu kolektiva pa naj bi bilo jasno, da znižanje cen direktno vpliva na finančni rezultat podjetja in skozi to tudi na višino osebnega dohodka.

Vodja priprave težke obutve JANEZ ŽAKELJ

Na sestanku vodilnih in vodstvenih delavcev je bilo v zadnjem času večkrat obravnavano vprašanje kvalitete. Podatki niso bili spodbudni. Stevilke, ki kažejo porast ugotovljenega škarta ne bom navajal, kot tudi ne penalov na račun kasnih dobav in spodrseljavev v kvaliteti, saj so bile v bližnji preteklosti pogosto obravnavane. — Sprejeli smo jih kot statistične podatke, ki nas ne zadevajo.

Zdi se, da se večina ne zaveda, da so uspehi podjetja in s tem tudi OD močno odvisni od kvalitete izdelkov. Kupca ne zanimajo nobeni izgovori, s katerimi skušamo zvržati odgovornost drug na drugega, kot jih tudi ne zanimajo težave s katerimi se srečujemo in pa stroški izdelave. Pogosto se obnašamo kot otroci, ki mislijo, da so s tem opravičeni, če so pokazali na sokrivdo drugega.

Kje naj bi našli izhod iz tega začaranega kroga ponavljajočih se napak, spodrseljavev, nevestnosti, nedoslednosti in površnosti?

Poiskujemo najprej ugotoviti, zakaj smo tako neučinkoviti. Ne domišljajmo si, da bomo s sestanki odpravili vse napake. Odpravljati jih je treba ob delu, eno za drugo, dosledno in neizprosno, s točno preciziranimi zadolžitvami-povezanimi z roki.

Ali ne bi bilo v bodoče bolje obravnavati napake tam, kjer so zagrešene in zahtevati od krivca in sokrivcev odgovor takoj, ko napako opazimo? Kaj pomaga ugotavljanje napake za nazaj, ko se že utapljam v novih.

Marsikomu od tistih, ki bo sestavek prebral do tu, bo prišel na misel izrek, naj vs pometa pred svojim pragom. Prav zato gre, da nam ne bi pri kolektivnih obravnavah škarta kar na jezik polagali izgovorov.

In še eno; ne bodimo kakor otroci, ki zavidajo sovrstnikom starše, ki od njih ničesar ne zahtevajo! Prav to naj pomislijo tovariši na odgovornih mestih, da s popuščanjem ne delajo v korist

kolektiva. Res so trenutno zaradi popuščanja bolj priljubljeni, vendar s tem delajo škodo kolektivu in posameznikom. Počasi bomo vendarle uvideli, — da je v korist članom kolektiva le to, kar je v korist kolektivu.

V pravilniku o delitvi sredstev za OD bi morali spremeniti marsikaj. Vsi, od katerih je odvisna kvaliteta in količina proizvodnje, bi morali biti tudi stimulirani po teh merilih. Šele kadar bomo takoj občutili napake, kakor tudi uspehe v lastnem žepu, bo postal problem kvalitete problem vseh.

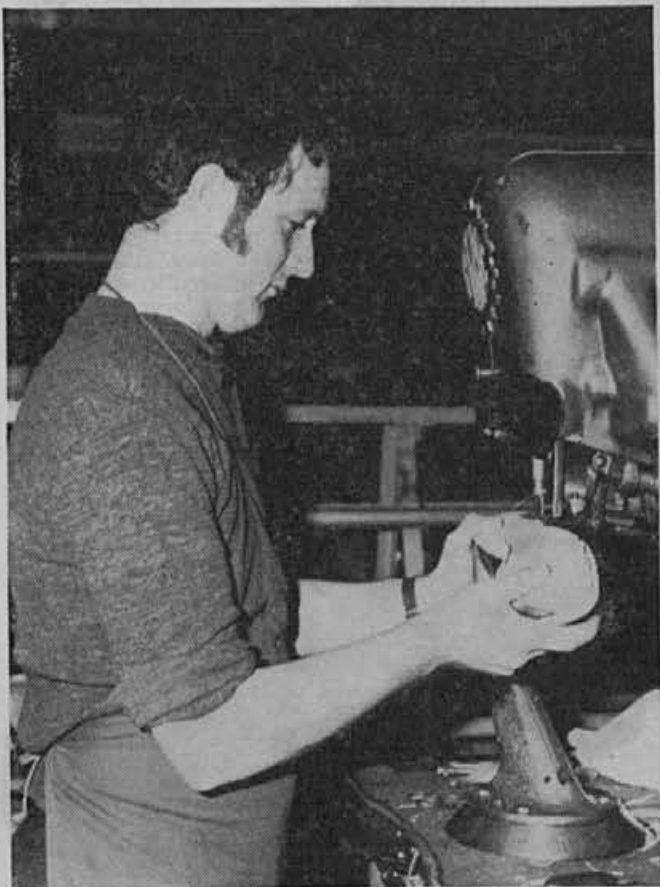
Ce so nekateri drugi kolektivi našli v okviru samoupravljanja način, kako zavarovati interese kolektiva pred nevestnostjo posameznikov, ki vedo le za pravice, ne pa tudi za dolžnosti, obstoja ta možnost tudi pri nas.

Kjer pozivi k vestnosti in poštenju ne zadostujejo, so potrebni zakoni, za kršitelje zakonov pa kazni.

Vodja priprave lahke obutve MARIJAN BOGATAJ

Splošna gospodarska kriza je zaostrila tržno gospodarske odnose, kupna moč pada, zaloge obutve se večajo. V tej situaciji moramo prodajnost obutve razčleniti: na prodajno ceno, vrsto obutve in kvaliteto. Po ne preveč strokovni ugotovitvi moramo priznati, da smo v kvaliteti na zelo nizki ravni.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Stanislav Andreuzzi je eden izmed delavcev, ki se zavedajo, da je pogoj za uspeh podjetja vestno delo vsakega posameznika

**VSEM ČLANOM KOLEKTIVA
IN NJIHOVIM SVOJCEM
ČESTITAMO ZA**

**PRAZNIK USTANOVITVE
OSVOBODILNE FRONTE**

**IN ZA PRAZNIK DELA
TER ŽELIMO, DA BI PRAZNIČNE
DNEVE ČIM LEPŠE PREŽIVELI**

**Samoupravni organi
Družbeno-politične organizacije
Direktor
Uredniški odbor**

Kvaliteta naj bo ...

(Nadaljevanje s 1. str.)

To pa je rezultat večletnih popuščanj in razrahljanih kadrovskih in medsebojnih odnosov. Dejstvo je, da je bila aktivnost vodstva v preteklosti preveč usmerjena v druge, manj pomembne zadeve, namesto da bi bila vsem članom kolektiva prva skrb proizvodnja. Problem kvalitete ne zadeva izključno samo tehnično službo, kakor hočejo trenutno nekateri prikazovati. Vsak član kolektiva lahko neposredno ali posredno vpliva na proizvodnjo oz. kvaliteto.

Pri analizi vzrokov za slabo kvaliteto pridemo do dejstev, katera so bila že večkrat obravnavana, korenitih sprememb pa le ni. O tem, da imamo preveč razdrobljeno proizvodnjo, smo že večkrat pisali, specializacija proizvodnje je osnovni pogoj za storilnost in kvaliteto. Planiranje proizvodnje po oddelkih se mora prilagajati trenutnim razpoložljivim materialom in naročilom, ob upoštevanju dobavnih rokov različnih kupcev. Pri tem pa odpade specializacija v šivalnicah ali na montažnih trakovih. Večkrat se zgodi, da za en artikel izdelujejo zgornje dele v večih šivalnicah ali pa, da se ena podplatna izdelava dela na več izmenah itd.

Posebno poglavje kvalitete pa je priprava proizvodnje. Vsa nova kopita in podplati prihajajo od različnih proizvajalcev, zato je standardizacija kopit nemogoča. Podplatne izdelave so vse montažne in zato tudi veliko bolj zahtevne kakor klasične. Pri pripravi za poizkusno proizvodnjo in pri sami izdelavi nastopajo problemi, kateri se enostavno ne dajo popolnoma rešiti. Precej je tudi nedoslednosti, tako delavcev v pripravi ali tistih, ki bi morali po svojem položaju sodelovati pri poizkusni proizvodnji ter s tem prevzeti delovno obvezo.

Tudi nagrajevanje glede na kvaliteto ni dovolj vsodbudno. To velja tako za delavce po normah, kakor tudi za režijske delavce. Tudi kadrovska politika ima pri tem precejšnjo vlogo. Konjunktura pri pomanjkanju sposobnih kadrov vseh profilov ima pri tem tudi negativno vlogo.

Stanje, kakršno je, nam ne rekuje, da takoj organizirano pristopimo k urejanju razmer. S splošnimi apeli in parolami se stvar ne bo rešila. Posamezne probleme moramo reševati in tudi rešiti do kraja, kajti vsak dan nam prinaša poleg starih, tudi nove, še nepoznane probleme.

**Šef tehnične službe
ANTON
KLEMENČIČ**

Alpina je bila dolgo vrsto let pojem kvalitete, posebno še v gozder šivani, delavski in pozneje v proizvodnji športne smučarske obutve.

Od takrat do danes se je spričo zahtev tržišča naš proizvodni program bistveno spremenil. Prešli smo na izdelavo lahke modne obutve, kjer se zahtevajo finejši, lažji materiali, ki istočasno zahtevajo tudi večjo pozornost pri obdelavi.

Se vedno so naši čevlji pretrdi, na videz dajejo mogoče vtis trdnosti za nošenje, vendar vemo, da razen strogo namenske obutve danes potrošnik želi čimbolj udobno, mehko in fino obutve, mi pa večkrat vdolujemo še predebele in pretrde materiale.

To pa ni vzrok slabe kvalitete. Alpina je v zadnjem letu občutno nazadovala v pogledu doseganja zaželenih in istočasno s strani tržišča zahtevane kvalitete. Reklamacije na domačem tržišču so pogostejše, tuji kupci v inozemstvu nas opozarjajo na slabe pošiljke, ki so jih dobili, zahtevajo dobropise in celo skeptično gledajo na sodelovanje z Alpino. Vemo, da je konkurenca — ponudba obutve v inozemstvu in doma vsak dan večja in da ima potrošnik večjo izbiro, da postaja vedno bolj zahteven in zahteva pri visokih cenah tudi kvaliteto in lepo obutve, mi pa smo v zadnjem času šli prav v nasprotno smer. Kvaliteta naših izdelkov se je poslabšala. Vodilni in vodstveni delavci tehnično — proizvodne službe smo imeli v ta namen že nekaj sestankov in posvetovanj, kjer so bile povedane napake in ugotovljeni izvori slabe kvalitete. Soglasni smo bili, da je treba sprejeti najstrožje kriterije v pogledu izboljšanja naše kvalitete. Proizvodnja mora imeti vsaj primerne pogoje za delo in potem mora biti tudi kvaliteta proizvodov na primerni ravni.

1. Roki za izdelavo obutve posameznih naročil morajo biti primerno dolgi. Naročila s kratkimi roki povzročajo nepravčasno nabavo materialov in v neustrezni kvaliteti, planski oddelek pa mora sestavljati plane glede na trenutno situacijo in ne more upoštevati zahtev proizvodnje, kar je nepravilno.

2. Materiali, osnovni in pomožni, bi morali biti pravočasno v skladišču v ustrezni kvaliteti, da ne bi bilo treba v proizvodnji nanje čakati, menjavati plane in izdelovati posamezne artikole večkrat ločeno.

3. Majhne serije bomo morali opustiti, kajti delavci se na fazah komaj priučijo pa se izdelava že zopet menja — vzrok je slabša kvaliteta.

4. Po izdelavi moramo proizvodni program skrajšati in proizvodnjo specializirati; to je pogoj za večjo storilnost in boljše kvaliteto.

5. Priprava dela je zadnje čase povzročila mnogo preveč težav in poznejšega spreminjanja in popravljanja proizvodnji. Razumljivo je, da so delavci v pripravi dela pri zadnjih obširnih kolekcijah

neprimerno bolj obremenjeni, vendar to ni opravičilo. Zavest teh ljudi, od prvega do poslednjega, bi morala biti na taki višini, da ne dajo iz rok pripravljenega modela, če ga niso res temeljito preštudirali in preizkusili. Kljub temu je še možnost, da se pojavijo napake, katere pa je treba mnogo hitreje in sproti reševati. Vedno je treba imeti pred seboj predstavo, kakšna in kako velika škoda nastane lahko zaradi določene napake v pripravi dela za proizvodnjo, oziroma podjetje.

6. V sami proizvodnji je mnogo preveč površnosti na delovnih operacijah in premalo dosledna kontrola kvalitete.

So ljudje na delovnih mestih, ki so vredni pohvale, delo opravljajo vestno in kvalitetno, vendar ugotavljamo, da se le teh vedno manj in da so že prevladali oni, ki delajo samo zaradi potrebe po denarju, kakšni so izdelki, kako jih bo sprejel potrošnik pa jih ne zanima dovolj. Ker smo veliko podjetje, je nam večših neuspeh ali uspeh podjetja, pogojen s strani posameznega oddelka in posamezne delovne operacije manj viden, zato so organizirane TOZD; dalje bomo uvedli obračune po posameznih oddelkih. Priprave so že v teku. Vsak oddelek posebej mora gospodariti čim boljše, to se pravi s čimnižjimi stroški proizvesti čimveč kva-

litetne obutve. V bodoče se bo v vsakem oddelku upošteval pri obračunu in izplačilu OD skupni rezultat oddelka na prihranek materiala, doseg plana, kvaliteta izdelkov in reklamacije, ki se bodo nanašale na posamezni oddelek. Tako upamo, da se bo zainteresirnost delavcev, predvsem pa vodstvenih v proizvodnji povečala, ker se bodo rezultati oddelkov obravnavali samo v zaključnih skupinah direktno prizadetih delavcev. Do sedaj so se stalno pojavljale napake, ki pa so tonile v množici 1500 članskega kolektiva. Pravih ukrepov proti padanju kvalitete pa ni bilo. Uvedli smo evidence napak, ki bodo nastajale in posamezniki ali skupine, ne glede na katerem delovnem mestu, bodo morali biti v določeni obliki prizadeti ali nagrajeni za neuspešno ali uspešno opravljeno delo. V ta namen se že pripravlja predlog za nov pravilnik o delitvi OD, ki bo obsegal čimveč stimulativnih pogojev nagrajevanja.

Samoupravni sistem se je z novo organizacijo razširil bolj na neposredne proizvajalce in zajel širši krog neposrednih samoupravljalcev v samoupravnih organih. Prav gotovo, da lahko od tega nekaj pričakujemo. Vendar bodo morali ti ljudje res s polno zavestjo opravljati prvo delovno dolžnost na delovnem mestu in v samouprav-

nih organih. Vem, da ni lahko biti dober delavec in še dober samoupravljaec, vendar le take osebe so lahko za vzgled našemu kolektivu in spoštovanja vredni. Prevečkrat se dogaja, da nekateri člani delovne skupnosti zelo točno vedo povedati, kaj je narobe, kje so vzroki, znajo kritizirati daleč izven svojega delovnega področja, ker je navsezadnje tudi upravičeno in prav, le da na žalost sami prav tako mnogo grešijo in delajo napake, ne glede na kakšno delovno mesto zasedajo. Mislim, da smo zadnji čas zelo poosttrili kriterij za izboljšanje kvalitete in ga moramo pospeševati ker je to edina, po mojem mnenju, pravilna pot in v interesu vseh. Za napake, ki se bodo pojavljale bodo povzročitelji morali odgovarjati, naj bo to na najenostavnejši fazi ali na vodilnem delovnem mestu. Le na ta način bomo uspeli nadomestiti izgubljeni, kar zadeva kvaliteto naših proizvodov. Zaupanje naših kupcev si moramo ponovno pridobiti, pridobili pa si ga bomo le s tem, da se bo vsak član kolektiva na svojem delovnem mestu kolikor je le mogoče prizadeval.

Vsak posameznik se mora zavedati, da je tudi od njegava odvisen uspeh podjetja, višina njegovega osebnega dohodka in ostalih in da si bo le s tem zagotovil kruh v domačem kraju tudi v bodoče.

Čevljarski sejem v Düsseldorfu

Na Düsseldorfskem sejmu razstavljajo vsi pomembnejši zahodno-evropski proizvajalci obutve. Sejem je komercialnega značaja, razstavljalci prikazujejo kolekcije, katera je že na razpolago kupcem »sofortprogram«, in kolekcije za naslednjo sezono. Sejem je zaprtega tipa, vstopnica pa je možno dobiti na osnovi predhodnega vabila.

Za nas in ostale obiskovalce je najpomembnejši program za naslednjo sezono. Proizvajalci imajo specializirano proizvodnjo, zato so tudi njihove kolekcije temu prilagojene.

Moda za sezono jesen zima 1974 ne prinaša posebnih novosti. Zgornji deli čevljev so izdelani iz mehkih boksov v vseh izvedbah, še vedno so moderne kombinacije, seveda v bolj umirjenih tonih. Zgornje dele poplešujejo grobi okrasni šivi in različni robovi večkrat sestavljenih zgornjih delov. Elegantnejša obutve je izdelana predvsem iz enobarvnega ševroja in delno tudi laka. Veliko je zgornjih delov iz umetnega usnja in podloge. Podplati so še vedno debeli, predvsem pa debelejši od predhodnih napovedi. Podplati so predvsem poliuretanski, gumijski ali PVC. Višina platojev se je delno znižala, vendar ne toliko, kot so napovedovali modni svetovalci.

Glavna novost pa so podplati s klinastimi petami iz-

rednih debelin v različnih višinah pete. Ti podplati so poliuretanski — normalni ali obeljeni z gozrnim usnjem. S klinastimi podplati so izdelani vseh vrst čevljev od sandal do škorjev. Nekateri proizvajalci so že za pomladansko sezono dopolnjevali kolekcije s temi novostmi. Oblike kopit se niso bistveno

spremenile, le ženske elegantne galanterke so izdelane na kopitih s prisekano nizko konicico.

Ob primerjavi tujih kolekcij z našo, ki je bila predložena naši prodajni službi, ni bistvene razlike, izgleda le, da so zahteve domačih kupcev drugačne.

Marijan Bogataj

Presenečenje — debelejši podplati s klinasto peto so še vedno aktualni, kljub temu, da so napovedovali nasprotno

Prikrojevalci — obetajo se vam boljši časi

V zadnjem času pogosto slišimo kritiko naših neposrednih proizvajalcev, zlasti prikrojevalcev, da je kvaliteta zgornjega usnja zelo slaba. Pritožbe so včasih upravičene, zmeraj pa tudi ne. Z gornjim usnjem nas pretežno oskrbujejo slovenske usnjarne in ne verjamem, da bi Alpin pripravljal slabše vrste usnja, kot npr. Peku in Planiki, za katere so slovenske usnjarne prav tako najmočnejši dobavitelji.

Vedeti moramo, da usnje ni papir ali polivinil, ki ga lahko naročijo v ustrezni enakomerni debelini in brez površinskih napak.

Na pohodu pa je že novi material — umetno usnje — ki odlično zamenjuje naravno usnje in ki je bistveno boljši od dosedanjih vrst umetnega usnja.

Ta material, ki je sestavljen iz ene plasti, ima številne prednosti. Je popolnoma termoplastičen in ga je pod vplivom toplote mogoče obli-

kovati in variti monogo lažje kot dosedanje podobne materiale, ki so bili sestavljeni iz treh plasti. Material je mogoče speljati neposredno z zvika v stroj in sekalcu ni potrebno paziti na površinske napake, debelino — gostoto kože — prijem — kot mora to delati pri naravnem usnju.

Prvotna cena umetnega usnja, PORVER imenovanega, je bila precej visoka. Sedanja cena pa je že močno znižana, kar bo vsekakor dobro vplivalo na njegovo uveljavitev na tržišču.

Ena izmed dobrih lastnosti porverja, ki je posebno zanimiva za njegove uporabnike je ta, da »dihajo«. Nekateri trdijo, da se čevlji iz porverja razvlečejo po nogi, a da znova preidejo v prvotno obliko, ko jih sezujemo. Čevlji so lahki in prijetni za nošnje. So popolnoma nepremočljivi in se zelo lahko čistijo.

Kot smo informirani, to umetno usnje že na veliko proizvajajo v Angliji in na Poljskem. Na našem jugu ima znana — večja usnjarna — že izdelane načrte in bo v kratkem pričela z gradnjo popolnoma nove tovarne za izdelavo takega umetnega usnja.

Torej, še enkrat! Obetajo se boljši časi nam v nabavi, prikrojevalcem in potrošnikom. Med tem časom pa bomo morali vsi skupaj še potrpeti. Z gornjim usnjem se bomo v največji možni meri oskrbovali pri domačih slovenskih usnjarnah, za katere v nabavi sodimo, da so za naše razmere in potrebe najbolj primerne. Žal, pa nam prav te usnjarne v zadnjih nekaj tednih ne dobavljajo dovolj prav takih vrst usnja, ki so njihov glavni proizvod, kot npr. goveji anilin in goveji junečki laki.

Morali smo se in se še poslužujemo večje usnjarne na našem jugu in to prav usnjarne, ki bo v kratkem začela z gradnjo tovarne za umetno usnje, kot smo spredaj navedli.

Lojze Kopač

— zahteva, da pristojni organi ugotovijo krivdo posameznih delavcev za nepravilnosti in izrečejo primerne ukrepe,

— zahteva razpravo o ugotovitvah na skupnem delavskem svetu ali organizira razpravo na zborih delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela,

— predlaga pristojnim organom zamenjavo posameznih delavcev.

Komisija za delavsko kontrolo občasno, najmanj pa dvakrat letno poroča o svo-

jem delu celotnemu kolektivu.

Delo komisije za delavsko kontrolo je javno.

Ko so člani komisije razpravljali, kako bi čimbolj učinkovito delali, so smatrali za potrebno, da bi se udeležili seminarja, kjer bi pridobili določene smernice za delo. Poudarili so, da bo potrebna vsestranska povezava z organi upravljanja, kakor tudi z družbenopolitičnimi organizacijami. Zavedajo pa se tudi, da bo predvsem važno, da bo komisija delala odgovorno in dosledno.

Izvršni odbor izvoljen

V skladu z določbami Samoupravnega sporazuma o združenju TOZD v delovno organizacijo je Skupni delavski svet po predlogih Delavskih svetov Temeljnih organizacij združenega dela in sveta Delovne skupnosti skupnih služb izvolil 27. februarja 1974 9-članski IZVRŠNI ODBOR. Sestavljajo ga:

1. Vinko Bogataj (Gorenja vas)	iz TOZD Proizvodnja
2. Frlic Franc (Col)	iz TOZD Proizvodnja
3. Dolinar Silvo	iz TOZD Proizvodnja
4. Oblak Franc (sekalnica)	iz TOZD Proizvodnja
5. Istenič Ludvik	iz TOZD Proizvodnja
6. Oblak Franc (trak 7)	iz TOZD Proizvodnja
7. Rejc Helena	iz TOZD Prodaja
8. Pavček Nuša	iz TOZD Prodaja
9. Križnar Adolf	iz Delovne skupnosti skupnih služb

Samoupravni sporazum določa, da Izvršni odbor odloča in sklepa na podlagi izvršilnih predlogov, ki so jih dolžne pravočasno predložiti posamezne strokovne službe DSSS, vodstva TOZD in vodstva DO.

Pri tem so predlagatelji osebno odgovorni za strokovnost izdelanih predlogov in za zagotovitev poslovnih učinkov.

Mandatna doba članov izvršnega odbora SDS — DO je dve leti. Nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen za člana izvršnega odbora. Izvršni odbor sklepa na svojih sejah z večino glasov vseh svojih članov.

Izvršni odbor ima v zvezi z operativnim odločanjem o realizaciji skupnih ciljev in nalog, ki izhajajo iz združenega dela in sredstev obeh TOZD predvsem tele pristojnosti:

1. ocenjuje prognoze s področja raziskave trga in predloge za letna in dolgoročna obdobja,
2. vodi in usklajuje poslovanje TOZD, DSSS in DO kot celote,
3. skrbi za izvrševanje sklepov skupnega DS
4. določa besedila osnutka statuta in drugih splošnih aktov, ki jih sprejema skupni DS,
5. daje svoje mnenje k predlogom sklepov in drugih aktov, če jih sam ne predlaga,
6. razpolaga s skupnimi sredstvi v mejah, ki jih določa statut DO,
7. odloča o sklepanju poslovnih dogovorov v skladu s tem sporazumom in statutom DO,
8. sprejema ukrepe, s katerimi se uresničuje plan in program razvoja DO,
9. opravlja še druge naloge določene v statutu DO.

SKLEP SO ŠKOFJA LOKA O GRADNJI ŠOLSKIH PROSTOROV V ŽIREH

Na seji skupščine občine Škofja Loka, dne 29. marca 1974 je bil sprejet naslednji sklep: Razpiše se javni anonimni natečaj za idejno projektno rešitev novih vzgojno-izobraževalnih objektov pri osnovni šoli v Žireh na podlagi programa za telovadnico, objekt otroškega varstva in trakt 12 višjih oddelkov.

Rok za pridobitev idejnih projektov bo tri mesece, rok za izdelavo glavnih projektov za novi VVZ in telovadnice pa bo štiri mesece in pol. Glavni projekti se bodo izdelali na podlagi prvonagrajenega idejnega projekta.

Delavska kontrola

Na volitvah, ki so bile v obeh temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti skupnih služb v januarju letos smo neposredno izvolili tudi KOMISIJO DELAVSKE KONTROLE.

Člani komisije so že na prvi seji, ko so obravnavali naloge, dolžnosti in pristojnosti tega organa ugotovili, da bo komisija imela razmeroma težko delo, ker je ta samoupravni organ nov in še nima izkušenj. Ima pa važno samoupravno funkcijo, ki je razvidna tudi iz določil samoupravnega sporazuma o združevanju temeljnih organizacij združenega dela v delovni organizaciji, ki pravi:

Komisija delavske kontrole

— spremlja, kako v delovni organizaciji izvajajo splošne samoupravne akte in sporazum, kakor tudi zakone in druge splošne predpise,

— spremlja izvrševanje sklepov organov upravljanja,

— spremlja, kako se izvršujejo samoupravne pravice delavcev,

— nadzira materialno-finančno poslovanje delovne organizacije in zlasti ocenjuje ali posamezni delavci ravnaajo s sredstvi delovne organizacije kot dober gospodar,

— spremlja in analizira nagrajevanje v delovni organizaciji ter opozarja pristojne organe na nepravilnosti, nadzira izplačila posameznikov iz naslova potnih stroškov, provizij, pogodb o delu, avtorskih pogodb in podobno, kolikor za to niso po določbah statuta pristojni organi za delavsko kontrolo posamezne TOZD,

— nadzira stroške poslovanja, posebno stroške reklame in reprezentance,

— nadzira uporabo družbe-svo-nih sredstev delovne organizacije in opravlja druge zadeve, za katere je pristojna po statutu ali po drugih splošnih samoupravnih aktih.

Komisija za delavsko kontrolo sme zahtevati od vsakega delavca podatke, ki so potrebni za izvajanje nalog, ki

navedene zgoraj. Prav tako lahko zahteva od strokovnih služb tudi izdelavo analiz, pregledov in podobno za enake namene.

Če komisija za delavsko kontrolo ugotovi nepravilnosti, lahko:

— zahteva od pristojnega organa ali posameznika, da nepravilnosti odpravi,

Predsednik komisije delavske kontrole RUDOLF POLJANSEK: »Razumeti boste morali, da je komisija nova, brez izkušenj in bo zato njeno delo zahtevnejše.«

Volitve so za nami

Struktura bodoče Skupščine občine Škofja Loka

Da si bomo lažje predstavljali, kje nas bodo zastopali naši delegati, si oglejmo še strukturo skupščine občine Škofja Loka:

Kandidatov za delegacije je bilo precej in je bila zato odločitev težja

Športniki bodo sodelovali

24. februarja 1974 so se sestali člani športnih organizacij v Zireh in se dogovorili o naslednjem:

V Zireh se preide na novo obliko športnega organiziranja in dela, to je združenje športnih organizacij in društev.

Statutom posameznih društev naj se doda še naslednji člen: Članstvo športne organizacije bo v sodelovanju z ostalimi športnimi organizacijami v Zireh usklajevalo svoje programe, urnike prireditve, izmenjevalo izkušnje, organizacijsko in kadrovske pomagalo ostalim športnim organizacijam, ki so v svoje statute (pravila) prav tako vnesla ta člen.

Zavezuje se, da bo skupno z ostalimi športnimi organizacijami po načrtu, ki ga bo izdelalo predsedstvo, ki ga pred-

stavlja po 1 predstavnik vsake vključene organizacije, poskrbelo za strokovnost dela, na ta način, da bo pripravilo pogoje in zaposlilo profesionalnega delavca, ki bo strokovno pomagal posameznim organizacijam in amaterskim trenerjem s strokovnimi svetmi, hkrati pa skrbel za vzgojo teh kadrov.

Zavezuje se, da bo skupno z ostalimi organizacijami, po načrtu, ki ga bo izdelala posebna delovna skupina (ki jo imenuje predsedstvo) po predluku obnovilo športni dom (sedaj dom TVD Partizan) in skrbelo za njegovo vzdrževanje in urejevanje okolice. Ta dom naj bi v končni fazi (z okolico vred) služil za različne namene vsem vključenim organizacijam.

Vse te obveznosti bo usklajevalo predsedstvo, ki bo se-

stavljeno po delegatskem načelu, tako da bo vsaka vključena organizacija delegirala po 1 predstavnika. Poleg predstavnikov organizacij (delegatov) bodo v predsedstvu tudi vsi žirovski delegati v TTKS.

V kolikor se neka športna organizacija ne bi še odločila za pristop (velja predvsem za tiste športne organizacije, ki se šele formirajo, bo lahko pristopila k združenju pozneje.

V kratkem bo že prva seja predsedstva. Upamo, da bomo uspešno zastavljeno delo nadaljevali, kar bo v korist nam vsem, saj bo poudarek prav na rekreaciji delavcev in pa res smotrnem koriščenju sredstev, ki jih prispeva gospodarske organizacije za športne namene.

Pripravljalni odbor

28. marca smo tudi v naših temeljnih organizacijah in v delovni skupnosti skupnih služb volili svoje delegacije za zbor združenega dela občinske skupščine Škofja Loka.

Po odloku skupščine bo TOZD Proizvodnja imela 3 delegatska mesta, TOZD Prodaja in DSSS ALPINE pa se bodo skupno s POLIKSOM združevale v konferenco delegacij, zaradi delegiranja skupnega delegata.

Delegacija TOZD Proizvodnje bo štela 34 članov. Izmed 54 kandidatov, predlaganih na kandidacijskih konferencah so bili izvoljeni:

1. Mrlak Stanko, Nova vas	73	663
2. Zakelj Viktor, Stara vas	146	644
3. Mlakar Anton, Dobračeva	190	626
4. Burnik Alojz, Nova vas	63	619
5. Bogataj Vinko, Brekovec	14	618
6. Jereb Peter, Nova vas	66	616
7. Oblak Franc, Stara vas	142	605
8. Bogataj Vinko, Bačne	9	597
9. Oblak Janko, Dobračeva	152	297
10. Podobnik Vinko, Stara vas	168	593
11. Kopač Stefan, Dobračeva	130	590
12. Smeh Janez, Dobračeva	195	584
13. Zajec Alfonz, Dobračeva	29	576
14. Bekš Ivana, Ziri	112	566
15. Oblak Simon, Nova vas	110	550
16. Gladek Milka, Ziri	98	548
17. Kenda Stanislav, Selo	36	547
18. Poljanšek Alojz, Ziri	79	527
19. Oblak Milan, Selo	1	526
20. Poljanšek Rudolf, Ziri	117	524
21. Tavčar Cveto, Dobračeva	134	512
22. Justin Milka, Stara vas	51	501
23. Ušeničnik Helena, Nova vas	74	501
24. Jereb Ivanka, Nova vas	66	499
25. Trček Marjan, Dobračeva	82	498
26. Seljak Alojz, Dobračeva	124,	497
27. Kopač Vinko, Nova vas	16	487
28. Jereb Franc, Stara vas	90	484
29. Peternejl Janez, Dobračeva	144	483
30. Jereb Joža, Račeva		471
31. Uršič Rozalija, Stara vas	109	470
32. Vehar Marija, Stara vas	181	468
33. Novak Marjanca, Srednja vas	18	466
34. Kopač Marija, Dobračeva	17	464

Delegacija TOZD Prodaje bo štela 5 članov, izvoljeni so bili:

1. Adolf Drmota, ki je dobil 43 glasov
2. Janez Filipič, ki je dobil 41 glasov
3. Zinka Treven, ki je dobil 38 glasov
4. Franc Grošelj, ki je dobil 35 glasov
5. Janez Kavčič, ki je dobil 33 glasov

Delegacija DSSS ALPINE bo štela 6 članov, izvoljeni so bili:

1. Bogataj Marjan, Stara vas 180, Ziri	132 glasov
2. Križnar Adolf, Dobračeva 16, Ziri	120 glasov
3. Jesenko Majda, Dobračeva 162, Ziri	107 glasov
4. Cokan Anica, Stara vas 51, Ziri	99 glasov
5. Zupančič Silva, Stara vas 60, Ziri	99 glasov
6. Subić Rajko, Stara vas 199, Ziri	96 glasov

In kaj pravzaprav loči dosedanega odbornika ali poslanca od bodočega delegata? Odbornik ali poslanec sta bila bolj odmaknjena od neposrednih proizvajalcev, največkrat sta bila predvsem naša splošna politična predstavnika. Mi smo jih izvolili, oni pa so nas potem ob večji ali manjši povezanosti z nami in z našimi samoupravnimi organi predstavljali v skupščinah družbeno-političnih skupnosti. Osnova za izvolitev delegacije ni več število volilcev, pač pa gre sedaj za samoupravno organiziranje človeka v TOZD, ki voli svoje delegacije. Vsaka TOZD je volila svojo delegacijo, ne glede na to koliko ljudi v njej združuje svoje delo. Delegacije bodo torej kot neke vrste »delavski sveti« opravljale v skupščini ob stalni delovni povezanosti z delovnimi ljudmi, ki smo jih izvolili, tiste naloge, ki jih ni mogoče opravljati znotraj temeljnih organizacij, temveč se je za njihovo reševanje potrebno sporazumevati in dogovarjati z drugimi v okviru občine.

Ce smo prej trdili za odbornika in poslanca, da se je, čeprav ne po svoji krivdi, ob reševanju vprašanj, premalo povezoval z nami, bo delegata veljavno prav nasprotno. Delegat je naš zastopnik, pri sporazumevanju in dogovarjanju nas zastopa po naših navodilih. Za tako sporazumevanje in dogovarjanje bomo v skupščino poslali vedno tistega, ki je za zastopanje, za reševanje določenega vprašanja, najbolj družbeno usposobljen. Delegata bodo pred sejo skupščine izmed sebe izbrali člani delegacije. Torej ne eden za vse, temveč več različnih delegatov za različna vprašanja. Delegat bo delal po našim navodilu, prenašal bo naše interese v skupščino in jih tam usklajeval z drugimi ter iskal najustreznejše poti za reševanje posameznih vprašanj. Nujna delovna povezanost, uresničevanje delegatove odgovornosti, sta dva nad vse pomembna elementa novih delegatskih razmerij. Če bomo delovni ljudje zavestno izpolnjevali svoje samoupravljalne pravice in dolžnosti in če bodo v delovni organizaciji za to ustvarjeni pogoji, ustrezno družbeno vzdušje, za kar nosijo še posebno odgovornost družbeno-politične organizacije, potem je to prvo, jamstvo, da bodo delegati predstavljali pravo voljo samoupravljalcev, kot odraz njihovih interesov, potrebnih in tudi stvarnih možnosti.

Vedno bolj pa bomo občutili, da pomeni pravica hkrati tudi dolžnost in odgovornost.

Marinka Kolenc

Samoupravna kronika

— Februar 1974 —
(dodatek)

27.2. Delavski svet TOZD PRODAJE

Zaključni račun za maloprodajno mrežo obravnavan in v celoti sprejet. Za člane maloprodajne mreže predlagano enkratno izplačilo dodatnih osebnih dohodkov. Imenovana komisija za pripravo predloga pravilnika o delitvi sredstev za OD v TOZD Prodaja. Sprejet sklep o nagrajevanju vajencev in predlog kandidatov za izvršni odbor pri skupnem delavskem svetu.

— Marec 1974 —
8.3. Delavska kontrola

Sklenjeno, naj požar v prostoru računskega centra dne 1. 2. 1974 obravnava odbor za osebno odgovornost in delavki, ki ga je povzročila izreče ustrezen ukrep.

Obravnavana izjava pripravnik v zvezi z zaključnim računom podjetja za leto 1973 in sklenjeno, naj se leta preprča o zadevi v finančni službi in nato poda obrazložitev svoje trditve na skupnem delavskem svetu.

Sprejeli sklep, da se vodstveni kader tehnične službe najstrožje opozori, da takoj ukrepa za izboljšanje priprave dela za proizvodnjo.

8.3. Izvršni odbor

Za predsednika izvršnega odbora izvoljena Helena Rejc, za namestnika predsednika Vinko Bogataj.

Za izvedbo volitev v zbor združenega dela pri občinski skupščini 28. marca 1974 imenovane volilne komisije in komisije za volilne imenike.

11.3. Skupni delavski svet

Odobreno plačilo honorarja za kreiranje kolekcije jesen-zima 74 zunanjemu so-opravljenih pregledih gradenj.

delavcu. Odboren predlog društva upokojencev, da se podari 34 parov obutve upokojencem našega kraja, ki živijo v slabših življenjskih razmerah.

Dano soglasje za odpis poki so nastale pri uvoznih pozitivnih in negativnih razlik, slih.

Kolektivnim izvršnim organom — odborom delavskega sveta podaljšani mandati do izvolitve novih ustreznih organov.

15.3. Odbor za delovna razmerja

Pregledane odpovedi dela in sklenjeno, naj k posamezni odpovedi dajo vodje oddelkov ustrezno pojasnilo. Delavci pa morajo pri odpovedi upoštevati ustrezni odpovedni rok. Pregledane tudi vlozene prošnje za zaposlitev. 7 prošelj rešeno pozitivno, ostale pa rešene negativno ali odložene za kasnejšo obravnavo. Poslušano poročilo o razporeditvi nekaterih delavcev ter o tem dokončno odločeno. Odboru nakazana potreba po delavki v faktur-nem oddelku in sklenjeno, da se to delovno mesto interno razpiše.

28.3. Odbor za sredstva skupne porabe

Pregledane prošnje za stanovanjsko posojilo v letu 1973 in sprejet predlog za razdelitev razpoložljivih sredstev sklada skupne porabe — stanovanjskega dela — za posojila za individualno gradnjo in blokovsko gradnjo.

Sklenjeno, da se razdelitev zneska med prosilce za individualno gradnjo odloži na prihodnjo sejo odbora, ko bo komisija za preveritev upravičenosti zahtevkov za stanovanjsko posojilo poročala o

V prejšnji številki našega glasila smo bralcem v prispevku Novoizvoljeni predsedniki o samoupravljanju želeli predstaviti predsednike tudi v sliki, ne samo v besedi. Prostorska stiska nas je prisilila, da bomo to napravili šele danes:

Delavski svet TOZD Proizvodnje je za predsednika izvolil PETRA JEREBA

Predsednik sveta delovne skupnosti skupnih služb ALOJZ ZAKELJ.

publiškega sekretarja za kulturo in prosveto.

— Svet otroškega varstva: Niko Sedej, predsednik sveta.

— Kulturna skupnost: Savo Sink, predsednik

— Zavod za invalidsko in pokojninsko varstvo: Jože Kacin

— Temeljna telesno-kulturna skupnost — član IO Marko Erznovnik

— Zavod za zaposlovanje Kranj — izpostava Sk. Loka: Mira Primožič — član

— Zdravstveno varstvo: Niko Sedej

— Zavod za raziskovalno in znanstveno dejavnost: Marjan Dolenc

Razpravo je vodil predsednik SO Sk. Loka Tone Polajnar.

V začetku so predstavniki posameznih samoupravnih interesnih skupnosti podali poročila o delu njihove skupnosti, v nadaljevanju pa se je razvila razprava.

Pripombe članov KS Ziri so se nanašale predvsem na delo Kulturne skupnosti in s tem v zvezi na delo Zveze kulturno-prosvetnih organizacij, prav tako pa tudi na neurejene zdravstveno-varstvene ustanove v kraju.

Predstavniki samoupravnih skupnosti so obljubili, da bodo v novem skupščinskem sistemu vplivali, da se te stvari čimprej uredijo tudi v Zireh.

Preureditev prodajalne v Beogradu

V Beogradu, v ulici Maršala Tita, smo ob koncu februarja adaptirali našo prodajalno. To je prva adaptacija v tem letu. Adaptacije prodajaln in odpiranje novih, bodo letos potekale z istim, če ne še z večjim tempom kot v lanskem letu.

V Beogradu je trajala adaptacija 12 dni in je prodajalna obnovljena od firme, izložb, poda, opreme, do galerije. Prodajalna je sedaj lepa, funkcionalna in pričakujemo precej večji promet.

S tem smo izpolnili prvi cilj od predvidenih investicij za prodajno mrežo za leto 1974.

Vsem, ki so pri tem sodelovali, se zahvaljujemo.

Ivan Capuder

Javna razprava o splošni in skupni porabi

22. marca 1974 je bila v Osnovni šoli PADLIH PRVOBORCEV ZIRI javna razprava o splošni in skupni porabi v letošnjem letu v občini Skofja Loka.

Pri razpravi so sodelovali

tudi predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti:

— Temeljna izobraževalna skupnost: Mara Jelovšek, predsednica skupščine TIS-a in Leopold Kejžar, predsednik IO TIS in namestnik re-

Predstavljamo vam predsednika delavskega sveta TOZD Prodaje MIRKA RIBICA

**Dopisujte
v Delo-
življenje!**

Iz kadrovske službe — dopusti

Izdelan je seznam o višini letnega dopusta, ki posameznemu delavcu pripada v letošnjem letu. Osnova za izračun višine dopusta so določila Zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — zakon je bil sprejet v lanskem letu — in dosedanja določila Pravilnika o delovnih razmerjih. Na osnovi teh določil znaša dopust najmanj 18 dni, oziroma največ 30 dni. Za mladino izpod 18 let starosti se določi dopust po osnovah in merilih, po katerih se odmerja letni dopust drugim delavcem, povečan za sedem delovnih dni. Na podlagi takega izračuna ima mladina pravico koristiti dopust v višini najmanj 25 dni, nekateri pa tudi več. Ostalim delavcem se višina dopusta izračuna po pogojih dela, delovni dobi in uspehu pri delu. Pri izračunavanju višine dopusta se upoštevajo tudi drugi pogoji, kot so: mati samohranilka, matere s 3 in več otroki izpod 14 let starosti, sodelovanje v NOB ter stopnja invalidnosti.

Ob upoštevanju vseh naštetih osnov in meril je bil torej izdelan poimenski seznam, ki nam daje naslednjo sliko:

Od vseh zaposlenih v podjetju ALPINA (brez prodajne mreže) ima

345 delavcev	18 dni dopusta
207 delavcev	20 dni dopusta
1 delavec	21 dni dopusta
23 delavcev	22 dni dopusta
216 delavcev	24 dni dopusta
82 delavcev	25 dni dopusta
173 delavcev	26 dni dopusta
1 delavec	27 dni dopusta
47 delavcev	28 dni dopusta
1 delavec	29 dni dopusta
197 delavcev	30 dni dopusta

Izračun dopusta je prilagojen 7-urnemu delovnemu času, zato smo v seznamu navedli višino dni dopusta, ki posameznemu delavcu pripada po vseh prej omenjenih osnovah in merilih in višino takimenovanih obračunskih dni dopusta, kjer so proste sobote že odštete. Če dneve dopusta, ki delavcu pripada in dneve obračunskega dopusta preračunamo v ure, se nam pokaže naslednje stanje:

Dni	ur	Skupaj	Dni	ur	Skupaj	RAZLIKA
18 × 7 =	126		16 × 8 =	128		+ 2 uri
20 × 7 =	140		18 × 8 =	144		+ 2 uri
21 × 7 =	147		19 × 8 =	152		+ 4 ure
22 × 7 =	154		19 × 8 =	152		+ 4 ure
24 × 7 =	168		21 × 8 =	168		+ 5 ur
25 × 7 =	175		22 × 8 =	176		+ 5 ur
26 × 7 =	182		23 × 8 =	184		- 2 uri
27 × 7 =	189		24 × 8 =	192		+ 0 ur
28 × 7 =	196		25 × 8 =	200		+ 1 ura
29 × 7 =	203		26 × 8 =	208		+ 3 ure
30 × 7 =	210		27 × 8 =	216		+ 6 ur

Iz tega prikaza je v postavki RAZLIKA torej razvidno, da s prostimi sobotami, ki se štejejo v dopust, delavec ni prikrajan pri nadomestilu, ki ga prejme za čas dopusta.

V informacijo navajam še povzetek iz sodne prakse, ki govori o pravicah delavcev o letnem dopustu: »V številu dni letnega dopusta delavcev, ki delajo v delovni organizaciji s petdnevni delovnim tednom, se vračunajo tudi sobote, ne glede na to, ali se v tej delovni organizaciji na posamezne sobote dela ali ne«.

Posnetek z javne razprave o splošni in skupni porabi v naši občini

Pa pogledimo podatke o dopustih še skozi okno povprečja. Videli bomo naslednjo sliko:

Povprečje dopusta za celotno podjetje je 23,1 dan na delavca. Obrat Ziri ima povprečje 23,5 dni dopusta na delavca, obrat Gorenja vas 21,8 in obrat Col 20,5 dni dopusta na delavca. Povprečje dopusta v posameznih službah in oddelkih pa je naslednje:

šivalnica lahke in športne obutve	23,3 dni
kadrovska služba	24,4 dni
nabavna služba	24,2 dni
avtopromet	23,7 dni
finančna služba	23,9 dni
tehnična služba	24,8 dni
prodajna služba	24,7 dni
vzdrževalni obrati	22,5 dni
alplas	21,3 dni
obrat podplatne izdelave	24,0 dni

V letošnjem letu bomo samo za redne letne dopuste porabili 29.891 dni.

Angelca Filipič

Pravilna prehrana — boljše zdravje

Ob svetovnem dnevu zdravja, ki je letos posvečen svojemu 25-letnemu jubileju, še posebej pa prehrani.

Ta tema je zelo pereča, ker imamo enako kot vse druge države v svetu hude skrbi in resne zdravstvene probleme v zvezi s pomanjkljivo prehrano, slabimi prehranskimi navadami in s higieno in preiskrbo živil.

V večjem delu sveta sta zelo razširjeni nepravilna prehranjenost in nedohranjenost. Bolezni v zvezi s pomanjkanjem hrane zahtevajo številne žrtve. Poleg tega pa slaba prehrana zmanjšuje obrambne sposobnosti telesa proti infekcijam, zlasti pri otrocih. Ponekod v svetu pa tudi preobilno hranjenje in napačna izbira živil prispevata svoj delež k stalnemu naraščanju presnovnih motenj ter boleznih srca in ožilja in tako skrajšujeta življenjsko dobo.

Zato objavljamo sestavek dr. VERA RAGACI, vodje službe za higieno prehrane Zavoda SRS za zdravstveno varstvo

Prehrana in zdravje

Način prehrane ima pomemben vpliv na zdravstveno stanje. Slaba prehrana povzroča hipovitaminoze, bolezni »kalorično proteinskega primanjkljaja«, anemijo in vrsto drugih, ki so po deležu v razvoju še vedno pogostne. Pomanjkanje enega in več hranil v prehrani pa vpliva tudi na rast in razvoj mladega organizma, zvišuje sprejemljivost za nekatere nalezljive in druge bolezni ter zmanjšuje delovno storilnost. Te posledice nezadostne prehrane pa še vedno zasledimo tudi v razvitih deželah, kjer je prehrana slaba, tako zaradi slabega ekonomskega stanja ali neustreznih prehranskih navad. Tudi preobilna ali enostranska prehrana je lahko v zvezi s celo vrsto bolezni, kot so degenerativne bolezni srca in ožilja, diabetes in obolenja prebavil. Prav te bolezni so v razvitem svetu eden glavnih vzrokov smrti in prezgodnje

invalidnosti. Seveda je prehrana samo eden izmed dejavnikov, ki pospešujejo nastanek teh bolezni in slabšajo njihov potek.

Ko govorimo o varstvu okolja, vedno pogosteje omenjamo tudi varstvo živil pred neugodnimi vplivi snovi, ki jih uporabljamo za zatiranje škodljivcev in jih živim dodajamo pri njihovi predelavi. Prav tako pa ne smemo pozabiti, da napravijo živila razmeroma dolgo pot od proizvodnje do potrošnika, zato lahko izgubijo precej svoje hranilne vrednosti. Pri neustreznem predelavi, uskladiščenju in ravnanju sploh se lahko tudi okužijo z bolezenskimi klicami in povzročijo določene bolezni.

V zadnjih 50 letih se je način prehranjevanja zelo spremenil. Zaradi spremenjenega načina dela, delovnega časa in zaposlenosti žena smo danes navezani na prehrano izven doma, najpogosteje na delovnem mestu. Sestav in higiena kakovost tega obroka zato tudi bistveno vpliva na način celotne prehrane in s tem na zdravstveno stanje ljudi. Veliko skupin otrok in mladine se hrani v šolah in vzgojno varstvenih ustanovah. Pri otrocih in doječih mladini pa je še posebno važno, da so ti obroki hrane v skladu s prehrabnimi potrebami. Vrh tega pa ne smemo pozabiti, da s tem otroku privzgojimo tudi pravilne prehranske navade. V zadnjih letih se je povprečna življenjska doba podaljšala. Z ustreznimi prehrano pa pri starejših ljudeh lahko bistveno vplivamo na njihovo zdravstveno stanje in telesno kondicijo.

Pri ugotavljanju vseh dejavnikov, ki vplivajo na način prehrane, moramo upoštevati tudi zaposlenost žena. To zahteva od industrije in trgovine večjo količino živil, ki se dajo hitro pripraviti ali pa so že napol pripravljena. Vsi ti problemi v prehrani sodobnega človeka pa zahtevajo rešitve, pri ka-

terih mora sodelovati vrsta strokovnjakov, služb in ustanov. Posebnega pomena je v tem sklopu živilska industrija, ki naj bi ji strokovnjaki v večji meri kakor doslej dajali pobude za razvoj in proizvodnjo.

Kot zdravstvene delavce pa nas predvsem zanima, kakšna je naša prehrana in kakšne so glavne napake v našem načinu prehranjevanja. Daljše spremljanje našega načina prehrane je pokazalo, da prehrana kalorično ustreza. Tista skupina prebivalstva, ki opravlja najtežja fizična dela, izravna svoj kalorični primanjkljaj in slab časovni razpored prehranskih obrokov z obrokom, ki ga dobi na delovnem mestu. Preveč kalorij v prehrani ima tista skupina prebivalstva, ki opravlja lahka fizična dela in ima torej manjše kalorične potrebe. V porastu je predvsem potrošnja maščob v hrani, sladkorja in slaščičarskih izdelkov. Upada pa poraba žit in krompirja.

Poraba živalskih beljakovin — snovi, ki so najpomembnejše za naš organizem — je sicer v porastu in povprečno zadostna. Seveda ne moremo trditi, da je poraba zadostna pri vseh skupinah prebivalstva, ker je še vedno premajhna pri prebivalstvu, ki ima nizke osebne dohodeke in večje število družinskih članov ter slabe prehranske navade. Isto kakor za živalske beljakovine velja tudi za nekatere vitamine in minerale, ki še vedno niso zastopani v naši prehrani v najustreznejših količinah.

Nizja poraba beljakovin v primerjavi s celo vrsto evropskih držav ni samo posledica gospodarskih razmer, ampak tudi neustreznih prehrabnih navad. Premalo uživamo mleka, ki je razmeroma cenen izvor živalskih beljakovin, kalcija in nekaterih vitaminov. Naša poraba mleka je na dnu evropske lestvice. Potrošnja zelenjave in sadja je v zadnjih letih sicer v rahlem porastu, vendar še vedno ni ustrežna in kaže velike sezonske spremembe, kar je posledica neorganiziranosti tržišča in cen. Kalorije tako imenovane zaščitne hrane (meso, zelenjava, sadje, nekateri mlečni izdelki) so nesorazmerno dražji od kalorij, ki izvirajo iz žit in maščob. Ne smemo pa zanemariti tudi varčevanja pri »standardnih in prestižnih« predmetih.

Ker ima torej prehrana v obratih družbene prehrane, vzgojno varstvenih ustanovah internatih, šolah in šolskih mlečnih kuhinjah pomemben delež v naši dnevni prehrani, jo moramo usmerjati, nadzorovati in pospeševati. Podatki o načinu prehrane v teh ustanovah nam kažejo, da so tudi tod napake in pomanjkljivosti. Obroki v obratih družbene prehrane so preobilni, ponudni prepozno in primanjkuje jim zaščitnih snovi. V zadnjem času je skrb za kakovost prehrane v obratih družbene prehrane ponekod manjša, število teh obratov pa ne narašča s potrebami; moralo bi jih biti

(Nadaljevanje na 8. str.)

Desetletni jubilej moškega pevskega zbora »Alpina«

6. januarja letos je minilo 10 let, ko je bil ustanovljen naš moški pevski zbor. Takrat smo se petja željni člani kolektiva ALPINE zbrali na prvih vajah pod vodstvom pokojnega Janeza Oblaka. Že prva vaja je pokazala, da smo se zbrali ljudje, ki bomo v kratkem času sposobni spraviti našo lepo pesem na primerno amatersko višino. Pesem, ki je prvokrat zadonela iz naših grl, je bila ubrana, vendar dokaj plaha in neobdelana. Bila je negotova, kot so negotovi prvi koraki otroka, ki zakorači v svet z željo, da bi čimprej stopal hitreje in čvrsteje. Tako je

delo, temveč le kot nadaljevanje plodne žirovske kulturne tradicije. Res pa je, da v tistem času, ko se je naš zbor ustanavljal, ni bilo v Žireh pravega organiziranega petja. Na pobudo nekaterih članov našega kolektiva, katerih večina je bila tedaj zaposlena v prirojevnišnici, se je začelo razmišljati o tem, da bi ustanovili pevski zbor, v katerem bi našli njegovi pobudniki mesto za svoje osebno razvedrilo. Na posredovanje Vikija Žaklja, ki je bil tudi eden glavnih organizatorjev, je v začetku prevzel vodstvo našega zbora pokojni Janez Oblak.

Či. Zaradi bolezni in drugih objektovnih vzrokov je pri sestavi članstva prišlo kasneje do večjih sprememb. Boleden in kmalu zatem tudi smrt je preprečila tudi našemu dotedanjemu pevovodji Janezu Oblaku nadaljnje sodelovanje z našimi pevci. Po njegovi smrti je vodstvo našega zbora prevzel Anton Jobst, ki ga vodi še danes. Njegovo bogato strokovno znanje je našemu zboru prav kmalu vtisnilo svoj pečat. Pod njegovim vodstvom je zbor pričel zelo naglo napredovati. Naše sodelovanje je bilo že v tistem času na vseh

jo je prehodil naš zbor skozi obdobje desetih let. Ne trdim, da so bile z navedenimi uspehi izčrpane vse možnosti za doseg še večjih uspehov. Kdor je z delom na področju vokalne glasbe količkaj seznanjen, bo priznal, da je jamstvo za kvaliteto petja le stalna in pogosta vaja. V današnji tekmi s časom pa se je le težko žrtvovati za več kot eno vajo tedensko. Trud in uspeh, to velja tudi za pevca. Ni dovolj samo posluš in veselje do petja, trdo delo je tisto, ki omogoča pevskemu zboru, da se uveljavi s kvalitativnim in ubranim petjem. Mi sicer več ali manj z zadovoljstvom ugotavljamo, da je uspelo naš zbor za podeželske razmere, spraviti na dokaj solidno amatersko višino.

Čutim dolžnost, da ob tej priliki ponovno poudarim, da smo omenjene uspehe v zelo veliki meri dosegli po zaslugi naše tovarne, njenega vodstva in samoupravnih organov nasploh, ki so vedno kazali vsestransko razumevanje za delo našega ansambla. Lahko rečemo, da je malo podjetij pri nas, ki bi s tako širokogrudnostjo kot Alpina podpirali kulturno udejstvovanje svojih članov. Zategadelj se za vso dosedanje materialno, kakor tudi moralno podporo najprizrečnejše zahvaljujemo in se za enako razumevanje priporočamo tudi v prihodnje.

Že prej sem omenil, da so pri sestavi našega zbora od ustanovitve pa do danes, nastale večje spremembe. Zato bo morda zanimivo, da naštejem člane, ki sestavljajo naš zbor v jubilejnem letu. To so: prvi tenor Ciril Eržnožnik, Janez Trček ter Viki

Zakelj, ki je hkrati tudi organizacijski vodja našega zbora. Drugi tenor Franc Loštrek, Maks Zakelj in Anton Zakelj. Prvi bas Drago Pisanec, Matija Zajc in Franc Zalar. Drugi bas Anton Gorjup, Jaka Klemenčič in Lovro Možina. Slednjega pristoje vamo že med pevske veterane, saj že blizu 50 let uspešno sodeluje pri najrazličnejših pevskih zbora, ki so peli v Žireh. Moramo pa priznati, da je pri zboru danes nepogrešljiv in da predstavlja stebere naših basistov.

Ko se ob naši desetletnici v mislih vračamo na prehojeno pot, se z doseženimi uspehi prav gotovo ne mislimo zadovoljiti. Dosedanje naše delo nam bo služilo kot spodbuda za nadaljevanje naših prizadevanj na tem področju. Z vztrajnostjo, ki nam jo posreduje 80-letni pevovodja Anton Jobst in po čigar zaslugi je naš zbor v taki meri uspel, se bomo trudili našo pot nadaljevati. Naš 10-letni jubilej naj služi tudi kot spodbuda in vodilo mlajši generaciji, ki je dolžna uspešno nadaljevati bogato kulturno tradicijo našega kraja. Nadejam se, da bo vsestranski razvoj in napredek, ki je prisoten na vseh področjih našega kraja.

Nazadnje mi dovolite, da še enkrat izrazim globoko hvaležnost vsem, ki so kakorkoli pripomogli k uspešnemu delovanju našega zbora. Mi pa si bomo prizadevali, da bomo našo pot nadaljevali in tudi v prihodnje v kulturnem pogledu dostojno predstavljali naš kraj, posebno pa še tovarno ALPINO.

Anton Zakelj

Na oddaji »Pokaži, kaj znaš« so leta 1967 dosegli drugo mesto

tudi v nas tla želja in trdna volja, da v najkrajšem času dosežemo nekaj lepšega, boljšega.

Ob tej priliki se mi zdi primerno in potrebno, da nekoliko obširneje pojasnim, kaj nas je pavzaprav spodbudilo k ustanovitvi našega pevskega zbora. Če se ozremo nekoliko dlje v preteklost našega kraja, lahko s ponosom ugotovimo, da so spadale Žiri med tiste kraje, kjer je bila kulturna dejavnost na vseh področjih močno razgibana. Dasi ravno so Žiri oddaljene od vseh večjih kulturnih središč, je pri Žirovcih vedno bila prisotna velika potreba in želja po kulturnem udejstvovanju. Petje kot kulturna dejavnost prav gotovo ni zavzemala zadnjega mesta, marveč je bila čisto močno v ospredju. Glede na to lahko trdimo, da se Žirovci ponasmo že s staro, bogato kulturno tradicijo, ki je v veliki meri vplivala tudi na našo odločitev za ustanovitev pevskega zbora. Osnovanje našega zbora torej ne moremo označevati kot pionirsko

On je človek, ki je z veliko mero idealizma znal vzgajati pevce v ljubezni do naše slovenske pesmi. V nas je znal vzbuditi čut za ves čar in lepoto naše narodne in umetne pesmi, kar je mnogo pripomoglo, da smo peli s posebnim zanosom, ki človeku dviga in plemeniti duha. Idealizma pa ni manjkalo tudi pri nas pevcih, saj smo v začetku iz lastnega žepa pokrivali stroške za honorar pevovodje. Kasneje je pokroviteljstvo nad našim zborom prevzela tovarna ALPINA, ki še danes materialno podpira in vsestransko omogoča uspešno delovanje pevsko-godbeno sekcijo.

Povrnimo se na začetek naše pevske poti. Gotovo vas bo zanimalo, kateri so bili prvi člani na novo ustanovljenega pevskega zbora. Zbor so sestavljali: prvi tenor Viki Zakelj, Kajetan Novak, drugi tenor Franc Zalar in Anton Zakelj, prvi bas Drago Pisanec, Ivan Capuder ter Jože Krampšek in drugi bas Jože Zakelj, Anton Gorjup, Silvo Trček in Jaka Klemen-

proslavah, raznih drugih kulturnih prireditvah in na pogrebih nepogrešljivo. To je bil znak, da smo v naših prizadevanjih več ali manj uspeli, saj so nam ljudje prisluhnili. Naše sodelovanje pa se ni omejevalo zgolj na okvir domačega kraja. V sodelovanju z našim pihalnim orkestrom smo organizirali več zelo uspešnih gostovanj po naših zdraviliščih, kot so: Valdoltra, Golnik in Rogaška Slatina. Leta 1967 smo pevci sodelovali na radijski oddaji »Pokaži kaj znaš« kjer smo v zelo hudi konkurenci dosegli drugo mesto. Ob 75-letnem jubileju našega pevovodje Antona Jobsta smo se ponovno srečali z radijsko hišo. Za to priložnost smo posneli 20-minutno samostojno oddajo pesmi, ki jih je skomponiral Anton Jobst. Med drugim naj omenim tudi sodelovanje našega zbora ob koncu leta 1972 pri televizijski oddaji »Zakaj bi veselo ne peli«.

Navedel sem vam le nekaj pomembnejših nastopov, ki naj bežno ilustrirajo dokaj plodno in razgibano pot, ki

21. aprila 1974 bo v počastitev 10-letnice
MOSKEGA PEVSKEGA ZBORA »ALPINA«
in počastitev 80-letnice pevovodje in skladatelja ANTONA JOBSTA

SLAVNOSTNI KONCERT

Koncert bo v dvorani Svobode v Žireh z začetkom ob 19.30. Vljudno vabljeni!

Šahisti tekmujejo nepretrgoma

Marec je bil za šahiste posebno pester. Nadaljevalo se je tekmovanje v Gorenjski šahovski ligi, kjer so uspehi naših šahistov zelo različni. Včasih premagajo favorite tekmovanja, drugič klonejo manj znanim vrstam. To kaže na to, da nimajo dovolj tekmovalnih izkušenj. Zadnji rezultati so naslednji: Žiri : Zveza slepih Gorenjske 4:6, Žiri : Jesenice 5 1/2 : 4 1/2;

Žiri : Tržič 2 1/2 : 7 1/2.

Naši šahisti so se udeležili tudi prvenstva slovenskih mest, ki je bilo letos v Postojni in bili v svoji skupini med najboljšimi.

Zaradi izredno natrpanega tekmovalnega urnika je prvo nedeljo v aprilu odpadel brezopotezni turnir za prvenstvo Žirov in bo organiziran kasneje.

Šahovski klub Alpina

Pravilna prehrana ...

(Nadaljevanje s 6. str.)

veliko več glede na visoko število zaposlenih žena.

Ceprav posvečamo prehrani v vzgojno varstvenih ustanovah, šolah in šolskih kuhinjah veliko skrb, ne moremo trditi, da je ta povsod že zadostna. Ob pregledih stanja prehranjenosti pa smo na nekaterih področjih opazili, da so otroci, ki se hranijo v vrtcih, prehranjeni bolj kot njihovi vrstniki, ki se hranijo doma.

V šolskih mlečnih kuhinjah pa opažamo, da ponekod

upada potrošnja mleka na račun drugih prehransko manj vrednih živil.

Delovni čas je pri nas večinoma med 7. in 14. uro. Tudi šolarji in študentje obiskujejo šolo oziroma predavanja v dopoldanskem času. Nasploh opravljamo večino fizičnih in intelektualnih del v dopoldanskem času. Proučevanja in ankete pa so pokazale, da tudi do 60 % zaposlenih pred prihodom na delo ne zajtrkuje. Delavci pred prihodom na delo pogosto

popijejo le kakšno žgano alkoholno pijačo. Vrednost zajtrka pa tudi pri tistih, ki zajtrkujejo, ne presega 100–200 kalorij, medtem ko bi bilo zaželeno 400–500 kalorij. Ta način prehrane ima svoj negativen vpliv na delovno storilnost, kajti ta se po prihodu na delo ne dviga kot bi pričakovali, ampak naraste šele po malici, tj. po 10. uri. Opažamo tudi uživanje poživil, kot je črna kava, medtem ko nekateri do kosila ne zaužijejo ničesar.

Podatki o boleznih, ki so v zvezi z nepravilno prehrano, nam kažejo, da imamo v predelih, kjer je prehrana

slaba, pojave hipovitaminoze in deficitnih prehranskih stanj, zlasti pri majhnih otrocih. V nekaterih področjih Slovenije pa ugotovimo pri sistematičnih pregledih šolskih otrok tudi 20 % slabob prehranjenosti. Pri sistematičnih pregledih krvnega barvila in števila rdečih krvničk pri otrocih in mladini od 3–18 let je bilo ugotovljeno 3–6 % slabokrvnosti. Ne smemo pa zanemariti tudi pretirane prehranjenosti določene skupine otrok, ki deluje negativno na njihovo telesno kondicijo in zdravstveno stanje otrok. Vpliv nepra-

vilne prehrane oziroma vpliv nepravilnega režima prehrane na delazmožnost, travmatizem in abentizem je težko oceniti, gotovo pa je, da ta vpliv ni tako majhen.

Iz okvirnih podatkov, ki smo jih ugotovili, lahko sklepamo, da prehrana kljub izboljšanju še vedno ne ustreza, kar se negativno kaže na zdravstvenem stanju. Izboljševanje hrane ni samo v rokah zdravstvene službe, temveč je odvisno od sodelovanja in načrtnega dela cele vrste strokovnih in družbenih delavcev ter ekonomskih delavnikov.

Oživitev dela DPD »Svoboda

Po daljšem premoru je dramska sekcija DPD Svobode Ziri predstavila 15. februarja 1974 odrsko delo RAJ NA ZEMLJI. Za tromesečno poštvovalno delo so bili nastopajoči nagrajeni z največjim priznanjem, ki ga lahko dobi

igralce amater — z aplavzom nabito polne dvorane. To se je ponovilo tudi na drugi predstavi tako, da je bila igra odigrana še tretjič na domačem odru, 3. marca, dogovorjeno pa je tudi že za gostovanja. Posebno pozornost zaslu-

ži tov. TEMELJ NATKO, ki je odigral 15. februarja svojo stoto predstavo in je oblikoval v svojem plodnem delu od leta 1933 že 49 vlog. Aplavz ki ga je požel na svoji jubilejni predstavi 15. februarja, ob podelitvi priznanja, bo

ostal zanj in za mnoge nepozaben.

Smatramo, da vzrokov za nedelavnost DPD Svobode Ziri ne bi iskali, dali pa bi jih lahko pod skupni imenovalec družbenih odklonov, ki so pogojevali lakoto za materialnimi dobrinami, medtem ko so duhovne dobrine postale neidoče blago, kar seveda vodi k škodljivemu duhovnemu siromašenju. Če pa pogledamo zanimanje ob zadnji predstavi, ugotavljamo ravno nasprotno — ni se odtujil delovni človek od kulture, ampak se je kultura oddaljila od delovnega človeka.

Pogled v televizijski program polpretekle dobe nam kaže, da dramsko dejavnost poprečni državljan ni razumel, oziroma le malokrat, torej je kultura le za kulturnike. Tržišče preplavlja šund, kič, pornografija, kar pa ljudi popolnoma duhovno siromaši. Ravno zato se ne smemo čuditi, od kod izhaja jezikovni zaklad zaprtih družbic, ki ji hsrčujemo po lokalnih avtobusih itd.

V javnih vprašanjih je bilo pogosto odprto vprašanje kulturno-umetniške dejavnosti in

nam pogled v naše vodilne kulturne ustanove mnogo pove. Kriza, ki nas vznemirja, je rezultat resnih družbenih odklonov in filistrskega odnosa profesionalnih prosvetno-kulturnih delavcev do delovnega človeka.

Naloga samoupravnega sistema in delovnih ljudi pa je, da duhovnim dobrinam da mesto, ki ga zaslužijo v socialistični družbi. Kulturno življenje mora biti naša življenjska potreba. Delovni ljudje kraja, samoupravni organi Alpine, vaša pomoč je potrebna, da bi se žirovska Svoboda zopet postavila na noge, da se reši dom Svobode propada. Vabimo vse mlade ljudi, ki imajo veselje do dramskega udejstvovanja, naj se nam priključijo, ker bodo tako obogatili svoje in krajevno življenje. Vabimo vse, naj nam pomagajo dvigniti kulturno dejavnost na stopnjo, na kateri je bila že pred leti, ko smo bili ponosni na svojo dejavnost. Začrtana pot in naš program pa bosta izvedena le z našimi in vašimi skupnimi močmi.

Tovariši iz Svobode Ziri

Za sprostitev in splošno izobrazbo objavljamo tudi prispevek našega delavca Ivana Revena

Tovarna paradižnikov

Približuje se pomlad in čas, ko iz semen vključa novo življenje v korist ali okras človeškemu hotenju. Delamo, živimo in srečujemo se v okolju ne vedoč, da človeški um poraja nove dosežke tudi v proizvodnji prehrane. Nasledniki Mičurina ter drugi znani in neznani tvorci in izoblikovalci žive narave se trudijo dati človeku, kot največjemu uživalcu in izkoriščevalcu zemeljskih sadov neslutene možnosti v novih proizvodnih pogojih. Če sama narava ne nudi v normalnih vremenskih in toplotnih pogojih dovolj možnosti, si je človeški genij že začel graditi zasteklene vrtove, kjer s hranljivimi snovmi in klimatskimi napravami pomakne čas vegetacije daleč v negotoljubno zimo, obenem pa si podeseteri pridelek. Kjer pa ima človek dovolj sonca in toplote vse leto, je s tehniko in razumom začel spremenjati peščene puščave v plantaze in plodne vrtove, močvirja

v zelenjavna polja in krš v sadovnjake.

Med svojim letnim dopustom obiščem včasih tudi pobrateno mesto Smederevsko Palanko, v plodni Sumadiji, kjer so nam v dneh okupacije prijateljsko gostoljubje tamkajšnji prebivalci. Z nekaj svojimi sovrstniki, pregnanci sem dobil zatočišče tudi v tamkajšnji kmetijski šoli, kjer smo dobili pod vodstvom direktorja, inž. agr. Milanom Šiškovičem tudi osnovno znanje iz splošnih kmetijskih ved, največ iz vrtnarstva ter se tako še vedno nekako najbolj zanimam za to vrsto dejavnosti. Po osvoboditvi sem še nekajkrat prišel v stik z inž. Šiškovičem, ko je v bližini mesta prišel s požkusno kmetijsko postajo. Po upokojitvi pa je odšel v Alžir, kjer je v novoustanovljeni državi postal kmetijski svetovalec. Njegovi nasledniki so nadaljevali plodno raziskovalno delo na pospeševanju kmeti-

(Nadaljevanje na 10. str.)

Skupina igralcev, ki je odigrala »Nebesa na zemlji«

V soboto, 30. marca je bila v Zireh že druga premiera v letošnji sezoni. Mladina »Svobode« se je predstavila z znano mladinsko igro JANKO in METKA. Režiral jo je Drago Grošelj in prav njemu in mladim igralcem se lahko zahvalimo, da je predstava lepo uspela. Žal pa je bila premalo obiskana.

Planica 1974 — Alpina — Steiner

Trnovski maraton

Črni vrh, 10. marca 1974. Ta dan je bilo na Črnem vrhu živahno. Kamor si pogledal — sami smučarji. Kako tudi ne. Pripravljali so se na tekmovalstvo v smučarskem teku na 25 kilometrov, ki so ga organizatorji imenovali TRNOVSKI MARATON.

Strel, ki je bil znak za start, je pognal v tek 510 smučarjev. V prvi vrsti so bili kategorizirani tekmovalci, nato nekdanji reprezentanti in nato ostali tekmovalci. Med njimi je bilo tudi šest članov našega kolektiva in prav zaradi teh naših, ki sem jih poznala, je vsa stvar postala še bolj zanimiva.

Minila je dobra ura, ko se je že pojavil prvi tekmovalec na cilju. Seveda je bil to reprezentant — Kalan (Gorje). Hitro za njim so bili še ostali znani tekači in med njimi

tudi naš rojak Roman Seljak.

Tekmovalci iz Alpine pa so se uvrstili takole: Silvo Trček 192. mesto s časom 2,28.10, Rajko Kosmač 201. mesto s časom 2,30.24, Metod Erznožnik 227. mesto s časom 2,37.20, Maks Orešnik 262. mesto s časom 2,54.20, Bernard Kavčič 263. mesto s časom 2,54.50, Janez Celik 265. mesto s časom 2,56.10.

Vsakega posebej smo pozdravili z velikim navdušenjem in lahko rečem, da so se solidno uvrstili. Proga je bila dolga in že to, da so jo premagali je bil, glede na njihov skromni trening, uspeh. Dosegli so pa tudi kar zadovoljive čase.

Vmes, ko so prihajali na cilj tekmovalci, so se nam nekateri, ki so že prispeli,

oglasili po mikrofону. Tako je po mikrofону povedal svoje misli o Trnovskem maratonu zmagovalce, nato prva med tekmovalkami, najstarejši tekmovalce (66 let) in še nekateri drugi.

Jaz pa sem se pogovarjala z našimi, jih povprašala, kako so se počutili in zvedela naslednje:

Silvo Trček: »Kako sem se počutil? Lahko si mislite, kako je, če prvič na tekaških smučeh tekmuješ! Bil sem sproščen, a le nekaj kilometrov. V srednjem delu proge pa so mi smučke vse počasneje drsele naprej. Mimo mene pa so se gnali številni veterani. No, zadnje kilometre je bilo spet laže. Na cilju pa je bilo sploh odlično, ko sem kar s smučmi na nogah sedel na prosto mizico in pil, da je bilo kaj! To

tekmovalstvo mi bo ostalo v lepem spominu. Pripravljeno je bilo odlično in če bo prilika, se ga bom še prav rad udeležil.»

Metod Erznožnik: »Na to tekmovalstvo smo šli z bojaznijo. Bili smo brez posebnega treninga, brez izkušenj, prvič na tekaških smučeh — to ni šala. Na tiho smo vsi imeli v mislih, da 25 km le ni tako kratka pot. Gnala nas je volja. Zeleli smo predvsem, da ne bi imeli na progi kakšnih večjih težav in res so srca kar zdržala. Da smo »dali vse od sebe« so pokazali rezultati in smo bili z našo uvrstitvijo več kot zadovoljni. To tekmovalstvo nam bo ostalo še dolgo v spominu. Zaželeno pa bi bilo, da bi se tudi pri nas razvila ta panoga športa, ki je primerna za rekreacijo mladim, kakor tudi starejšim. Ta šport ni nevaren, je sicer malce naporen — ampak zdrav.»

Maks Orešnik: »Pred startom sem bil v dvomih o svoji sposobnosti za tako tekmovalstvo, vendar sem se na progi kar dobro počutil. Na cilju sem bil presenečen nad časom, ki sem ga dosegel, saj sem šel na tekmovalstvo brez vsakega treninga in kondicije.»

Bernard Kavčič: »Priprava na maratonski tek je bilo le nekaj ur. Saj ni bilo snega. Pred startom nisem upal na

poseben dober rezultat, in sem pričakoval slabšo uvrstitev. Lahko rečem, da je mesto, ki sem ga dosegel, upravičeno, saj sem se moral kar pošteno potruditi, ker smučke niso tako tekle kot bi morale. Videli, oziroma čutili sem, da jih nisem prav mazal.»

Se 2 kilometra — najstarejši tekmovalcec Smole z Jesenic

Tako tekmovalstvo je bilo na Črnem vrhu organizirano prvič. Vsi tekmovalci, ki sem jih slišala, so bili s tekmovalstvom zadovoljni. Pohvalili so organizacijo in želeli, da bi se TRNOVSKI MARATON uvedel kot tradicionalno tekmovalstvo.

Majda Jesenko

Včlanite se v AMD Žiri

Ko smo tik pred sezono vrveža na cesti, bi ne bilo odveč, če pogledamo, kako je s članstvom v Avtomoto društvu Žiri. Vsekakor se številno članov večja, nikakor pa ne gre naraščanje članstva vzporedno z naraščanjem števila registriranih osebnih avtomobilov in motornih koles, ki jih je v našem kraju prav gotovo preko 600.

Na povečanje članstva ne vplivajo samo dosedanje ugodnosti in storitve, ki jih daje članstvo društva. Vzrok je tudi v tem, da se lastniki motornih vozil — člani AVTOMOTO — počutijo varnejši, kadar so na cesti, doma ali v tujini. Ta varnost izhaja iz uslug in ugodnosti, ki jih uživajo kot člani Avtomoto, ali jih kot člani lahko uveljavljajo.

Se vedno posamezniki niso dovolj seznanjeni z ugodnostmi, ki jih omogoča članstvo v avtomoto društvu, zato mislim, da je prav, da navedemo najpomembnejše.

Član AVTOMOTO ima naslednje ugodnosti:

— 50 % popusta pri stroških za redni letni tehnični pregled avtomobila,

— nastavev koles, luči, prednje in zadnje preme, itd. po izredno nižji ceni,

— testiranje motornega vozila, nastavev vžiga in vplinjača. Te usluge nudi avtomoto društvo Žiri dvakrat letno.

— vlečna služba v slučaju večje okvare avtomobila po posebni nižji tarifi za člane AM. Najbližja baza AMZJ je v Kranju.

— člani AMD Žiri imajo možnost nabaviti zeleno zavarovalno karto pri zastopniku zavarovalnice SAVA v Žirih, tov. Ivanu Zakelj.

— člani AMD, če potujejo v tujino, dobijo bencinske bone in garancijska pisma v Turističnem biroju v Škofji Loki,

— člani imajo pravico do brezplačnih pravnih nasvetov službe pravne pomoči ter pravno pomoč in zaščito v tujini,

— AMD Žiri teoretično in praktično usposablja kandidate za voznike motornih vozil A in B kategorije,

— poleg članskega materiala, ki ga dobi vsak član v začetku leta, dobivajo člani AM tudi strokovno revijo »MOTO REVIIJA«, ki izhaja enkrat mesečno.

Pa še nekaj o programu dela avtomoto društva Žiri. Poleg rednega rednega dela, društvo predvideva tudi gradnjo lastnih društvenih prostorov. Najbolj naj bi prišlo do izraza delavnica in garaže, ki so društvu res potrebne. Sicer je to za društvo velika naloga, ki je ne bo mogoče tako kmalu uresničiti.

Prvi uspehi pa so že vidni. Kupljeno in plačano je zemljišče v teku pa so tudi priprave za ureditev potrebnih dovoljenj in načrtov.

K uresničitvi takega programa lahko člani največ prispevamo. Naša organizacija naj postane močnejša, številnejša. Priletnimo v svoje vrste tudi tiste prijatelje in znanke, ki se doslej še niso mogli odločiti, da bi stopili v naše vrste. Polde Filipič

Vrsta naših tekmovalcev

Nagradna križanka

RESITEV današnje križanke pošljite uredništvu do 25. aprila 1974.

Nagrade:

1. 50,00 din
2. 30,00 din
3. 20,00 din

PRIMERJAVE										PRISTAS MARINIZMA	IME PISATELJE PEROCI	VODNA PREGRADA	MOZOLJAVOST NA OBRZU	REDKO ŽEN. IME MOŠKI POTOMEC	VULKANSKA GOTA KOPASTE OBLIKE	ŽENA GR. JUNAKA V ILLADI	NAMESTITEV RITI V SIVANKINO UHO	NAS IZRAZ ZA RALLYE	STAROGRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK
KUŠTRAV ŠOP LAS										M	E	J	A		L	U	Č	K	A
REKA V ŠPANIJ										L	E			S				R	
KRASTEK PR VRETEVCU NA HRBTU LICI										A	M			I				O	
TRMAST CLOVEK																			
IME SLIKARJA SUBICA	I	V	E																
REGULATOR TOPLOTE																			
BIVŠI EGIPTOVSKI MARŠAL																			
VIDA MLINAR	V	M																	
PREMIER EGIPTA																			
VOZNIKOV VZKLIK																			
ČRNA ŽIVAL	K	R	T																

RESITEV KOMPJUTERKE:

Vodoravno: GENERATOR, GLODALICA, DOBRACEVA, DIFUZIJA, KONDENZATOR, ANTRACID, PARALAKSA, KONTRAST, TIRISTOR, KONKAVNA, KONSPIRACIJA, JA, KOMPONENT, TELEPRINTER, PROLETAREC, BANJA LUKA, DIJASKOP, INSTRUKTOR, TELEVIZOR, KLEKLJANJE, TASTATURA,

Navpično: RACUNALNIK IN PLASTIKA

Izmed 41 prejetih rešitev smo izžrebali naslednje reševalce (tokrat same reševalce):

1. nagrado prejme URŠKA TRATNIK, Lavrovec 22
2. nagrado prejme VERA PREK, Ledinske Krnice 12
3. nagrado prejme BLAZA MOHORIC, Gorenja Dobrava 28

Cestitamo!

Tovarna paradižnikov

(Nadaljevanje z 8. str.)

tijske proizvodnje. Leta 1962 je po uspešni praksi v Italiji prevzela preizkusno postajo inž. agr. Tomanija Ivanovič. S svojimi praktičnimi izkušnjami, ki si jih je pridobila na praksi v Italiji, je uvedla nov način proizvodnje paradižnika. Ta preizkusna postaja je po nekaj letih s skoraj hektarjem zasteklenih površin še skoraj prerastla v pravo tovarno paradižnika, saj s svojo neprekinjeno proizvodnjo, od začetka maja pa tja do novembra, zelo rentabilna. Podobne vrtnarske objekte so zgradili tudi na kršovitih terenu v bližini Splita, kateri po površini prekašajo te v Smederevski Palanki in pridelujejo zgodnje zelenjavo in rože, predvsem pa tulipane, katere tudi izvažajo. Bralci gotovo ne bodo verjeli, da raste in uspeva paradižnik na 60 cm debelem sloju grobega vodnega gramoza, ki je nasut na betonsko podlago ali korito z raz,

vejanim cevnim napajalnim sistemom, s katerim vsakih 24 ur napajajo rastline, ki s svojimi koreninami v kamenu brez trohice zemlje vsrkavajo hranljivo raztopino z mikroelementi. Odvečno raztopino po nekaj urah prečrpajo nazaj v rezervoarje. Seveda, hranljivo raztopino redno vsak dan kontrolirajo, da ustreza po elementih potrebam, ki jih potrebuje rastlina za uspešen razvoj in rod. V neugodnih toplotnih konicah med februarjem in novembrom pa skrb s klimatskimi napravami za ogrevanje zelenih dvoran. Zanimala me je proizvodnja sadik ter nega in vegetacijsko obdobje. Tudi na to sem dobil pojasnilo. Paradižnikovo seme sejejo v začetku februarja v zabojčke s humusom, nakar jih prepikirajo v lončke s peskom, te pa vsade konec februarja ali v začetku marca na stalno mesto v gramoz, kjer sadike oprejo na vrvice, ki jih privežejo na stropno konstrukcijo. Med rastjo jim

tudi sproti odstranjujejo nerodovitne poganjke. Ker v zaprtih prostorih veter in čebele ne morejo opraviti normalnega opravljanja ženskih cvetov, opravijo delavke ročno s pomočjo hormonske raztopine in s tem dosežejo 90 odstotni uspeh. Pri prerezu plodov pa sem opazil, da paradižniki skoraj nimajo semen, to pa je posledica drugačnega oplojevanja in je sad s tem le kvalitetnejši na okusu. Julija morajo nasade začeti pomlajevati, ker se prvemu nasadu izteče vegetacijska doba, seveda ne vse naenkrat, vendar tako, da trgatve teče enakomerno.

Drugi nasad pa preneha roditi tam nekje novembra, ko se začne kratki in brezsončni dnevi.

Podobno proizvodnjo zelenjave so izvedli za potrebe svojih vojaških enot Američani za časa druge svetovne vojne na pustih otokih Pacifika. Na izravnane površine so napejlali razsoljeno morsko vo-

do in ji dodali hranljive raztopine in mikroelemente. S tem so se izognili tveganemu prevozu hitro pokvarljive zelenjave iz ZDA. Zagotovili so vitaminsko prehrano svoje armade ter se izognili skorbutu in drugim boleznim, ki jih povzroča enostranska prehrana.

»DELO, ŽIVLJENJE« je glasilo tovarne obutve ALPINE ZIRI

Ureja ga uredniški odbor:

ANA RAMPRE
VLADIMIR PIVK
ALFONZ ZAJEC
MILAN MOČNIK
ANTON ŽAKELJ
RUDOLF POLJANSEK

MAJDA JESENKO — odgovorni urednik

Izhaja mesečno. Naklada 1600 izvodov

Fotografije: FRANC JESENKO

Tisk: Gorenjski tisk Kranj